U.G. 3rd Semester Examination - 2019

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-VI

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. यथेच्छं दशप्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदीयन्ताम् : 2×10=20

   i) गद्यकाव्यस्य कति भेदा:? के च ते?

   ii) महाकाव्यस्य नायक: कीदृशो भवेत्?

   iii) चम्पूकाव्यस्य साहित्यदर्पणसम्मतं लक्षणं किम्?

   iv) दृश्यकाव्यस्य नामान्तरं किमस्ति? तत्कतिविधम्?

   v) 'इति हेतुस्तदुद्भवे'—कस्तावत् काव्यहेतु: मम्मटमते?

   vi) 'सद्य:परिनिर्वृतये'—इत्यस्य कोऽर्थ:?

   vii) का नाम यति: छन्दोविषये? छन्दोमञ्जरीग्रन्थस्य रचयिता क:?

   viii) छन्दस: लक्षणं लिख्यताम्—'शिखरिणी'।

[Turn Over]

ix) द्रुतविलम्बितच्छन्दसः लक्षणं किमस्ति?

x) वृत्तच्छन्दः कतिविधम्? नामानि उल्लिख्यन्ताम्।

xi) अनुप्रासः अलङ्कारः कतिविधः? के च तस्य भेदाः?

xii) साहित्यदर्पणसम्मतं लक्षणं लिख्यताम्–भ्रान्तिमान् अलङ्कारः।

xiii) अतिशयोक्तौ 'अध्यवसाय'—शब्दस्य कोऽर्थः?

xiv) रूपकालङ्कारः मुख्यतया कतिविधः? नामानि लिख्यन्ताम्।

xv) साहित्यदर्पणोक्तं लक्षणं लिख्यताम्– दृष्टान्तः अलङ्कारः।

2. Answer any **four** of the following questions as directed: 5×4=20

i) Explain the definition of poetry (काव्यलक्षणम्) after Mammaṭa (मम्मटः) as depicted in Kāvyaprakāśa (काव्यप्रकाशः).

ii) Describe Utpattivāda (उत्पत्तिवादः) as depicted in the third (उल्लासः) of Kāvyaprakāśa (काव्यप्रकाशः).

iii) Write a short note on Abhidhāmūlā Vyañjanā (अभिधामूला व्यञ्जना) according to काव्यप्रकाशः of मम्मटः।

iv) Define and illustrate the following metres (any **two**): $2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}=5$

मालिनी, इन्द्रवज्रा, वसन्ततिलकम्, स्रग्धरा।

v) Name and explain the figures of speech (any **one**): 5×1=5

a) ज्ञाने मौनं क्षमा शक्तौ त्यागे श्लाधाविपर्यय:।
गुणा गुणानुबन्धित्वात्तस्य सप्रसवा इव।।

b) पादाहतं यदुत्याय मूर्धानमधिरोहति।
स्वस्थादेवापमानेऽपि देहिनस्तद्वरं रज:।।

vi) Distinguish between the figures of speech:

दीपकम् and तुल्ययोगिता

OR

उपमा and रूपकम्

3. Answer any **two** of the following questions selecting **at least one** from each Group: 10×2=20

GROUP-A

यथेच्छम् कयोश्चित् **द्वयो:** अलङ्कारयो: साहित्यदर्पणानुसारेण लक्षणोदाहरणपुर:सरं व्याख्या सरलसुरगिरा देवनागरीलिप्या च विधीयताम्। 5+5=10

यमकम्, अपह्नुति:, समासोक्ति:, विभावना, व्यतिरेक:।

GROUP-B

Answer any **one** of the following questions into *Sanskrit* or *Bengali* or *English* language: 10×1=10

i) What are the various names of Sanskrit Poetics? Name the main four schools of Poetics and their proponents. Write a brief note on origin and development of Sanskrit Poetics. 1+3+6=10

ii) "लक्षणा तेन षड्विधा।"—What is the definition of Indication (लक्षणा)? Name the main six divisions of लक्षणा। Explain the six Lakṣaṇā (षड्विधा लक्षणा) with proper illustrations according to Kāvyaprakāśa. 2+2+6=10

iii) Who is the proponent (प्रवक्ता) of Rasasūtra (रससूत्रम्)? Whose opinion is called as Abhivyaktivāda (अभिव्यक्तिवादः)? Explain 'अभिव्यक्तिवादः' as described by Mammaṭa in Kāvyaprakāśa. 1+1+8=10